

методологічну основу популярних видів кондиційної тренування та їх різновидів.

Екологічні здоров'язберігаючі технології – допомагають виховувати в учнів любов до природи, прагнення піклуватися про неї, залучення учнів до дослідницької діяльності в сфері екології тощо, все це має потужний педагогічним впливом, що формує особистість, зміцнює духовно-моральне здоров'я учнів.

Технології забезпечення безпеки життєдіяльності – реалізують фахівці з охорони праці, захисту в надзвичайних ситуаціях, архітектори, будівельники, представники комунальної служби і т.д. Оскільки збереження здоров'я розглядається при цьому як приватний випадок головного завдання – збереження, вимоги та рекомендації цих фахівців підлягають обов'язковому обліку та інтеграції в загальну систему здоров'язберігаючих технологій. Грамотність учнів з цих питань забезпечується вивченням курсу ОБЖ, педагогів – курсів БЖД, а за забезпечення безпечних умов перебування в школі відповідає директор, в дитячому саду – завідувач садом, у вузі – ректор, директор навчального закладу.

Здоров'язберігаючі освітні технології слід визнати найбільш значущими за ступенем впливу на здоров'я учнів. Головною їхньою відмінною ознакою – не місце, де вони реалізуються, а використання психолого-педагогічних прийомів, методів, технологій, підходів до вирішення виникаючих проблем [4].

Отже, сутність здоров'язберігаючих технологій постає в комплексній оцінці умов виховання і навчання, які дозволяють зберігати наявний стан учнів, формувати більш високий рівень їхнього здоров'я, навичок здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку, прогнозувати можливі зміни здоров'я і проводити відповідні психолого-педагогічні, корегувальні, реабілітаційні заходи з метою забезпечення успішності навчальної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості», поліпшення якості життя суб'єктів освітнього середовища.

Звичайно, вирішення проблеми збереження здоров'я дітей та підлітків потребує щільної уваги всіх зацікавлених у цьому: педагогів, медиків, батьків, представників громадськості. Однак особливе місце та відповідальність з оздоровчої діяльності відводиться освітній системі, яка повинна й має всі можливості для того, щоб зробити освітній процес здоров'язберігаючим, і в цьому випадку мова йде вже не просто про стан здоров'я сучасних школярів, а про майбутнє України.

Перелік використаної літератури:

1. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – 2 – е вид., допов. – К.: Каравела, 2009. – 400 с.
2. Волкова І. В. Поняття «здоров'язберігаючі технології» та їх класифікації [Електронний ресурс] / І. В. Волкова – Режим доступу: <http://edu.post-diploma.kharkov.ua>. – Назва з екрану.
3. Здоров'язбережувальні технології у навчально - виховному процесі: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://metodportal.net/node/2729>. – Назва з екрану.
4. Здоров'язберігаючі технології: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.novapedagogika.com/noloms-331-1.html>. – Назва з екрану.
5. Ленартович Н. А., Бондар Г. А. Здоров'язбережувальні технології всистемі роботи класного керівника як один із методів реалізації виховання ціннісного ставлення до себе. Методичний посібник / – Вінниця: 2015. – 63 с.
6. Реалізація здоров'язберігаючих технологій у сучасній школі: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pp-borschahivka-school.edukit.kiev.ua/biblioteka/zdorovyazberigayuchi_tehnologii/year/2016/month/3. – Назва з екрану.

ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЯМИ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ОСНОВ МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА

*Ніженець Юлія Вікторівна
м. Полтава*

Анотація: У статті здійснено аналіз поняття «здоров'язберігаючі технології». Визначено особливості використання вчителями трудового навчання здоров'язберігаючих технологій під час проведення уроків з основ матеріалознавства.

Ключові слова: здоров'язберігаючі технології, трудове навчання, процес навчання, основи матеріалознавства.

В останні роки особливо гостро постає проблема людини та її здоров'я. Науковцями відзначається, що стан здоров'я є показником духовного, соціально-економічного й культурного добробуту населення, а загалом – рівня цивілізованості країни.

Тільки свідоме сприйняття здорового способу життя визначає результативність зусиль людини в збереженні та зміцненні здоров'я, продовженні тривалості життя, повноцінному виконанні біологічних і соціальних функцій. Тож надзвичайно важливо розвивати пізнавальну діяльність школяра, спрямовану на розширення й поглиблення знань з питань здорового способу життя.

Стан здоров'я сучасної української шкільної молоді викликає серйозну тривогу фахівців. Учені-педагоги В. І. Бобрицька, Л. А. Животковська, О. Д. Дубогай та ін. усебічно висвітлювали питання формування здорового способу життя учнівської і студентської молоді, становлення світогляду й ціннісних орієнтацій щодо здоров'я. Дана проблематика залишається актуальною і в умовах сьогодення.

Метою написання статті є аналіз особливостей використання вчителями трудового навчання здоров'язберігаючих технологій у процесі навчання учнів основ матеріалознавства.

Сучасна система шкільної освіти орієнтована на інтелектуалізацію й інтенсифікацію навчального процесу [2; 4]. Адже фахівці відмічають, що в останні роки намітилася тенденція до погіршення стану здоров'я школярів. Ними констатується, що існуючий стан організації режиму навчально-виховного процесу в сучасній школі, інтенсифікація навчання, зростаючий обсяг інформації вимагають від школярів усе більшого напруження фізіологічних систем організму. Саме через це сучасні школярі страждають на хронічні неінфекційні захворювання дихальної, нервової, серцево-судинної, ендокринної та інших систем організму.

Оздоровча функція освіти є досить актуальною на сьогодні. Державний стандарт загальної середньої освіти (2011) одним із головних завдань навчання визначає збереження і зміцнення фізичного, психічного, соціального та морального здоров'я школярів, формування в них умінь і навичок здорового способу життя.

Поняття «здоров'язберігаючі технології» об'єднує в собі всі напрями діяльності загальноосвітнього закладу щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів.

Під здоров'язберігаючими технологіями вчені пропонують розуміти:

- сприятливі умови навчання дитини в школі (відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог, методик навчання та виховання);
- оптимальну організацію навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм);
- повноцінний та раціонально організований руховий режим [4].

Знання, володіння і застосування здоров'язберігаючих технологій є важливою складовою професійної компетентності сучасного педагога.

На уроках трудового навчання перш за все повинні створюватися умови для здорового розвитку учня. У майстерні повітряно-тепловий та освітлювальний режими повинні дотримуватися повністю. Необхідне регулярне провітрювання. Для кращого освітлення і зняття навантаження з очей потрібно додаткове освітлення для кожного робочого місця. У класах, робочих кімнатах і майстернях, де відбувається урок, потрібно забезпечувати оптимальні умови мікроклімату, достатнє природне і штучне освітлення.

Велике значення на уроках трудового навчання має дотримання правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних вимог, які спрямовані на попередження травматизму та збереження здоров'я учнів [1].

Навчання учнів основ матеріалознавства дозволяє ознайомити школярів з основними конструкційними матеріалами, зробити наголос на особливостях їх впливу на організм людини. Зокрема, вивчаючи волокна натуральні та хімічні, ознайомлюючись із тканинами, які мають різний склад волокон, учні отримують інформацію про їх гігієнічні, механічні та технологічні властивості.

Крім того, уроки трудового навчання дають можливість переключати увагу учнів з розумової діяльності на фізичну, більш емоційну.

На кожному уроці трудового навчання доцільно активізувати знання про принципи безпечної життєдіяльності, правила поведінки, безпечної для життя. Доречно буде звернути увагу учнів на особливості формування постави, її вплив на здоров'я.

Таким чином, сучасна система шкільної освіти повинна протягом усього періоду навчання учнів бути спрямована на формування в них уважного ставлення до власного здоров'я, а також виховувати бажання його зміцнювати протягом усього подальшого життя. Реалізація

оздоровчої функції освіти на уроках трудового навчання полягає у збереженні здоров'я вчителя і учнів. Крім того, вчитель спрямовує свою діяльність і на формування в учнів ціннісних орієнтирів щодо власного здоров'я.

Перелік використаної літератури:

1. Денисюк Н. Можливості трудового навчання у формуванні екологічної компетентності учнів 5-7 класів // Трудова підготовка в закладах освіти – 2007. - №3 (49). – с. 20 – 22.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
3. Шаповал З. Інтеграція змісту шкільних навчальних предметів. Трудове навчання та «Основи здоров'я» під час формування в учнів засад здорового способу життя. // Трудове навчання в закладах освіти – 2006. – №3 (43) – с. 15 – 16.
4. Використання здоров'язбережувальних технологій на уроках трудового навчання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvitayahotin.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=151&catid=33&Itemid=119

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО УРОКУ ТЕХНОЛОГІЙ

*Суярко Людмила Вікторівна
м. Полтава*

***Анотація.** У статті аналізується проблема здоров'я людини в умовах сьогодення. Розглядаються здоров'язбережувальні аспекти сучасного уроку технологій. Визначено умови для здорового розвитку учня.*

***Ключові слова:** здоров'я, здоров'язбереження, урок технологій, умови для здорового розвитку учня.*

Проблема здоров'я людини в умовах сьогодення продовжує бути актуальною. Дійсно, стан здоров'я є показником духовного, соціально-економічного й культурного добробуту населення, рівня цивілізованості країни. Формування у підростаючого покоління світогляду, спрямованого на збереження власного здоров'я, оволодіння навичками здорового способу життя та безпечної поведінки, створення умов для гармонійного розвитку душі і тіла є актуальним питанням сучасності.

Здоров'я – найбільша цінність не лише окремої людини, а й усього суспільства. Тому одним із провідних напрямів розвитку освіти в Україні є збереження здоров'я дітей, що визначає ступінь їх життєздатності, можливості реалізувати свої потенційні біологічні та соціальні функції.

Виховання фізично і психічно здорової особистості є одним із найважливішим завдань сучасної школи. Проблема навчання і виховання здорової людини, створення сприятливих для її здоров'я умов навчання вивчалася багатьма науковцями. Відповідні аспекти можна знайти в працях К. Гельвеція, А. Дістервега, Я. Коменського, Й. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, Л. Толстого. Серед класиків педагогіки, що приділяли увагу проблемі здоров'язбереження учнів, можна назвати П. Блонського, Г. Вашенко, Л. Виготського, М. Пирогова, В. Сухомлинського, К. Ушинського [1].

Я. Коменський рекомендував під час навчання дітей у школі створювати позитивну навчальну мотивацію, дотримуватись санітарно-гігієнічних норм, спрямованих на збереження здоров'я учнів [4].

В. А. Сухомлинський стверджував, що турбота про здоров'я дитини – це не просто комплекс санітарно – гігієнічних норм і правил. І не список вимог до режиму дня, харчування, праці, відпочинку. Це, перш за все, турбота про гармонійну повноту всіх фізичних і духовних сил, а вінцем цієї гармонії є радість творчості [5].

Не можна не погодитися з думкою про те, що здоров'я дітей – найголовніша цінність за будь-яких умов життя. І саме тому питання здоров'я школяра потребує особливої уваги. Потрібно враховувати, що від стану здоров'я учня залежить його успіх у навчанні, фізичний розвиток та психічний стан, ситуація у класному колективі, взаємовідносини з товаришами. Але в останні роки намітилася тенденція до погіршення стану здоров'я школярів.

Однією із причин такої ситуації стала система шкільної освіти, орієнтована на